

Ongin verja

– Tað er nakað sum bendir á, at eftirlitið við bankunum seinastu árin hevur hevur fylgt rákinum um, at marknaðarkreftirnar skulu nokk sjálvar skapa røttu javnvágirnar og um, at bankar kunnu gott vera profitsentur og átaka sær vinnuligan váða.

Tað heldur Reidar Nónfjall, búskaparfrøðingur.

– Í nøkrum førum hevur hetta ført til kasinovirksemi og eydnuspæl av tí slagnum, sum leiðslan í Eik hevur fingist við.

Stjórin á Handilsskúlanum sigur, at ein stórir trupulleiki er vantandi brúkaravernd.

Hann hugsar um, at bankarnir sleppa ótarnaðir at ráðgeva viðskiftafólki, uttan at tey eru vard upp á nakran máta.

– Avleiðingin er, at í fleiri førum eru viðskiftafólk leidd í figgjartiligt óføri.

– Hetta er ein trupulleiki, sum ES nú hevur tikið upp.

– Ráðgevingin frá bankunum hevur meira mint um sölurbeiði til fyrimuns fyri bankan.

Hann sigur, at tí mugu viðskiftafólk hava í huga, at tey mugu sjálvi gera sær greitt, hvat tey vilja og hvat, tey góðtaka fyri at tryggja sín egnu figgjarviðurskifti, istaðin fyri at lata alt upp á hendurnar á einum bankaráðgevara, sum í veruleikanum er eitt sølufólk hjá bankanum.

Annars undrar tað Reidar Nónfjall hví Figgjareftirlitið ger vart við seg so seint, sum í hesum.

– Endamálið við einum eftirliti má væl saktans verða at arbeiða fyrirbyggjandi soleiðis at eftirlit ikki verður ein spurningurin um at staðfesta, at “sjúklingurin er deyður og at fyrireika jarðarferðina”.

Annars heldur hann, at fjølmiðlarnir hava svikið í ólukkumát, tí teir hava mest ført seg fram sum lýsara fyri bankaleiðslurnar.

BENSIN Á BÁLIÐ

BANKAKREPPA Vit hava ikki lært nógv av kreppuni fyrst í nítíárunum, heldur Reidar Nónfjall, búskaparfrøðingur

Áki Bertholdsen

– Tey, sum bagatellisera hesa kreppuna, stoyta bensin á bálið hjá politikarunum, tí so sleppa teir undan at seta neyðug tiltøk í verk.

Tað heldur Reidar Nónfjall, búskaparfrøðingur og stjóri á Handilsskúlanum.

Hann heldur eisini, at vit hava ikki lært nógv av kreppuni fyrst í nítíárunum.

– Støðan, sum samfelagið er í nú, er ikki heilt tann sama sum í fyrstu kreppuni.

Í fleiri førum eru viðskiftafólk leidd í figgjartiligt óføri

Hesuferð er tað ikki alt bankakervið, sum er rakt og hvørki landskassin ella kommunurnar eru við at fara í heysin.

– Hinvegin er tað ein røð av trupulleikunum, sum endurtaka seg og sum vísa, at bæði politikarar, vinna og flestu borgararnir, púra hava gloymt kreppuna fyrst í nítíárunum.

– Tað er ikki bara altjóða kreppan, sum ger um seg í Føroyum hesuferð. Men kortini brúka fleiri framstandandi leiðarar hesa altjóða kreppuna sum ruskspann fyri vánaligari leiðslu og skeivum avgerðum seinastu árin.

– Hetta er eisini tað, sum gongur galið við politisku ráðgevingini, sum í løtuni er meira og minni tannleys, óálítandi og óbrúkilig, leggur

hann afturat.

– Henda kreppan er kanska ikki so umfatandi, men hinvegin slepst heldur ikki undan, at stórir partur

men tað er ein danskur trupulleiki.

Hann hugsar eisini um neyvari og strangari eftirlit við kommununum, umframt at hann hugsar um fiskivinnabygnaðin, kommunusamanlegging, um at einskilja almennar fyrirkur og um samaleggingar í almennu umsitingini.

Og hann hugsar um ivamálið um Atlantsflog, sum er okkara motorvegur til útlendið.

– Jú, víst hava vit búskaparkreppu í landinum og hon er hóast alt so mikið umfatandi, at arbeidssloysið er lufalsliga stórt, hallini á

Við veikum og ódugnaligum nevndarformanni og leiðslu og pengaríkiligheit, kan tað bara ganga galið, tá ið farið verður í holt við eina strategi, sum vil vøkstur á ókendum marknaðum

Tað tykist rættiliga arrogant og tápuligt at siga, at henda kreppa ikki minnir um fyrstu kreppuna

figgjarlógini eru stór, ongar ilógur verða gjørdar, íverksetari er uppsteðgað, ongar nýggjar vinnur siggja dagsins ljós, fiskivinnan á landi og á sjógv gongur sera illa og tann eini stórbankin er farin á heysin.

– Tí tykist tað rættiliga arrogant og tápuligt at siga, at henda kreppa ikki minnir um fyrstu kreppuna.

Hann vísir eisini á, at Fiskavirking er í eini skuldarfelli, nógv partfeløg verða avtíkin og búskaparvøksturin er lítil.

– Tí fer kreppan, sum byrjaði í 2008, at halda fram og vit hava ikki sæð botnin enn. Vit eru farin frá, at bankarnir góvu risalán til at teir í dag ikki geva lán til ein tann einasta íverksetara.

Onki lært

Reidar Nónfjall heldur, at tað er ófatuligt, at ein banki kann føra seg sjálvan soleiðis fram, at eitt heilt samfelag og hundrøðtals íleggjarar lata seg freista av lánum, til at keypa lánsfiggjað partabrøv og fylla innkeypskurvuna við háeksplosivum figgjarligum produktum, sum tey als ikki kenna innihaldið av.

– Harafturat megnaðu bankin at gerast ársins virki á Vinnudegnum og stjórin, Marner Jacobsen, verður valdur til ársins leiðara í leiðaradegnum í Synergi.

– Føroyski hugburðurin sigur mær, at stillaðu stjórnir nú upp til eitt stórt starv ella í politikki, høvdu teir fingið stóran samhuga og høvdu klárað seg heilt væl.

– Sjálvt lögmaður varð í Útvarpinum fyri tveimum árum síðani og rósti banka-leiðslunum í báðum bankunum fyri stóran dagnaskap.

– Men hvat kendi hann til innanhýsis virksemin í Eik at vera so góðtrúgvín í sínum útsøgnum, spyr Reidar Nónfjall.

Hann vísir eisini á, at tað hava verið nógvar røddir frammi, sum hava funnist at gongdini.

– Nógva fakkfólk hava sanniliga verið forklok, og kunnu tí í dag ikki skuldsetast fyri bara at bakklók.

– Men almenningurin, politikarar og spekulantarnir hava verið samd um at niðurgera og tileinkisgera hesar kritisku røddir – eisini í dag í hesi kreppuni, vit nú eru í.

aki@sosialurin.fo